

OSOBY POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA NA RYNKU PRACY W 2012 ROKU

Oslabienie gospodarcze jakie zanotowano w 2012 r. wpłynęło na sytuację na rynku pracy w Polsce. **Poziom rejestrowanego bezrobocia w końcu 2012 r. wzrósł do 2 136,8 tys. osób, tj. w porównaniu do stanu z końca 2011 r. zwiększył się o 7,8%**. Oznacza to, że dynamika wzrostu była ponad 5-krotnie wyższa niż zanotowana w 2011 r. i ponad 2-krotnie wyższa niż w 2010 r., choć równocześnie prawie 4-krotnie niższa niż w 2009 r.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu 2012 r. wyniosła 13,4%, czyli była o 0,9 punktu procentowego wyższa niż rok wcześniej, podczas gdy w 2009 r. wskaźnik ten zwiększył się o 2,6 p. p. (z 9,5% w końcu 2008 r. do 12,1% w końcu 2009 r.), w 2010 r. zanotowano jego wzrost o 0,3 p. p. do 12,4%, a w 2011 r. tylko o 0,1 p. p. do 12,5%.

Niekorzystne zmiany w poziomie rejestrowanego bezrobocia następowały w wyniku notowanego już od kilku lat szybszego tempa wzrostu liczby bezrobotnych w starszych grupach wiekowych, co przekłada się na systematyczny wzrost wśród zarejestrowanych bezrobotnych odsetka osób w wieku 55-59 lat (do 9,7% w końcu 2012 r.) i 60 lat i więcej (do 2,8%). W związku z tym w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy osoby powyżej 50 roku życia stanowią jedną z grup uznanych za będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy i z tego tytułu uprawnione do szczególnej pomocy. **W końcu 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 486,4 tys. osób powyżej 50 roku życia i stanowiły one 22,8% ogółu zarejestrowanych**. Warto podkreślić, że osoby z wymienionej grupy wiekowej jeszcze w końcu 2005 r. stanowiły niecałe 16% zarejestrowanych bezrobotnych, czyli na przestrzeni kilku lat udział ten zwiększył się o prawie 7 punktów procentowych.

Niewątpliwie wpływ na zaistniałą sytuację miało **starzenie się społeczeństwa**, co pokazują wyniki Narodowego Spisu Powszechnego (NSP). Według wyników NSP 2011 liczba ludności w wieku niemobilnym (mężczyźni 45-64 lata i kobiety w wieku 45-59 lat) zwiększyła się w porównaniu do spisu z 2002 r. o prawie 12% do 9 378,5 tys. osób, a w wieku poprodukcyjnym o ponad 13% do 6 512,1 tys. osób. W obu tych grupach nastąpił wzrost ich udziału w strukturze ludności do 24,4% w grupie w wieku niemobilnym (wzrost o 2,5 p. p.) i do 16,9% w grupie w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 1,9 p. p.). Jednocześnie prognozy demograficzne wskazują na dalsze niekorzystne zmiany demograficzne.

Wart uwagi jest fakt, że w obliczu tych niesprzyjających prognoz oraz wysokiego tempa wzrostu liczby bezrobotnych w starszych grupach wiekowych notuje się, wprawdzie powolny, ale **systematyczny proces wzrostu poziomu aktywności zawodowej i zatrudnienia osób po 50 roku życia**. W IV kwartale 2012 r. pracowało 15 636 tys. Polaków, czyli o 23 tys. (0,1%) więcej niż w analogicznym okresie 2011 r., natomiast liczba pracujących w wieku 50 lat i więcej zwiększyła się aż o 96 tys. (2,3%) do 4 249 tys. osób. Natomiast wskaźnik zatrudnienia w tej grupie zwiększył się z 31,3% do 31,7%, czyli wzrósł o 0,4 p. p., w sytuacji gdy w grupie 15 lat i więcej omawiany wskaźnik wzrósł o 0,1 p. p. Oznacza to, że wzrost liczby pracujących nastąpił wyłącznie w efekcie wzrostu liczby pracujących w starszych grupach wiekowych, co z kolei może być wynikiem ograniczenia możliwości przechodzenia na wcześniejsze emerytury.

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI ¹

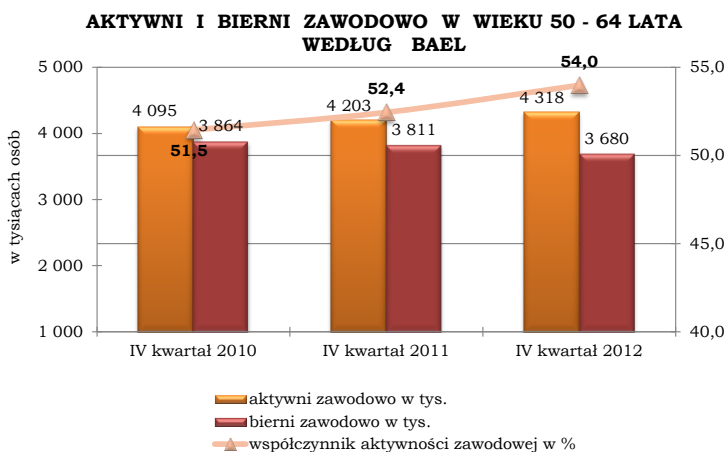
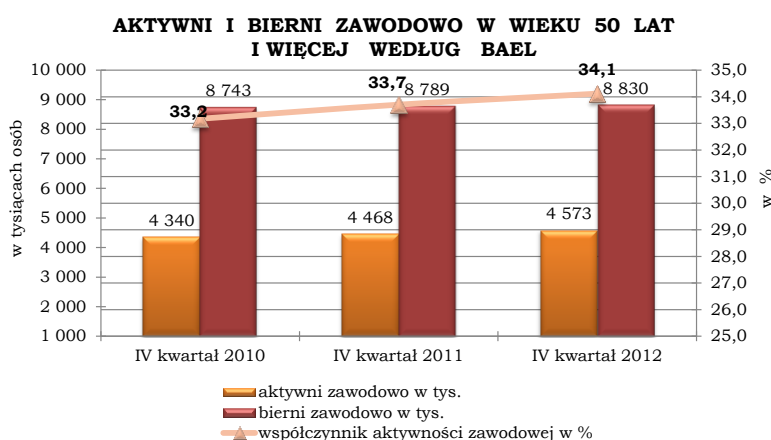
W Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) ludność dzielona jest na aktywnych i biernych zawodowo. Populację aktywnych zawodowo tworzą osoby pracujące i bezrobotne.

Nadal niekorzystnie kształtuje się poziom aktywności zawodowej społeczeństwa, co jest zjawiskiem szczególnie niepokojącym w obliczu prognozowanych zmian demograficznych. **W ostatnim kwartale 2012 r. aktywnymi zawodowo pozostawało 17 393 tys. osób w wieku 15 lat i więcej**, tj. o 98 tys., czyli o 0,6% więcej niż w analogicznym okresie 2011 r. Współczynnik aktywności zawodowej ludności w omawianym wieku wyniósł 56,0% i wzrósł o 0,3 p. p. Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym, który w Polsce oznacza wiek 18-59/64 lata, wyniósł 73,2% i wzrósł o 0,7 p. p.

Populacja biernych zawodowo liczyła 13 656 tys. osób, tj. była o 73 tys. osób, czyli o 0,5% niższa niż przed rokiem. **Przyczyną bierności zawodowej ok. 6,4 mln Polaków była emerytura, a drugim co do istotności powodem była nauka lub uzupełnianie kwalifikacji przez 2,8 mln osób.**

W IV kwartale 2012 r. wśród **ludności w wieku 50 lat i więcej aktywnymi zawodowo było 4 573 tys. osób, czyli o ponad 105 tys. osób więcej niż rok wcześniej, wzrost o 2,4%**. Osoby aktywne zawodowo w omawianej grupie wiekowej stanowiły ponad 26% aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej.

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 50 lat i więcej wyniósł w ostatnim kwartale 2012 r. 34,1%, czyli nadal aktywna pozostawała zaledwie co trzecia osoba w omawianej grupie.

Zdecydowanie lepiej wygląda sytuacja osób w wieku 50-64 lata.

W ostatnim kwartale 2012 r. aktywna zawodowo była co druga osoba w tej grupie wiekowej, co więcej aktywność zawodowa tej grupy systematycznie wzrasta – z 51,5% w IV kwartale 2010 r. do 54,0% w IV kwartale 2012 r. W porównaniu do sytuacji sprzed roku wzrost współczynnika aktywności zawodowej wyniósł w omawianej grupie 1,6 p. p. wobec wyrostu aktywności w grupie 15 lat i więcej o 0,3 p. p. i w grupie 50 lat i więcej o 0,4 p. p.

¹ Kwartalna informacja o rynku pracy, GUS, Warszawa, 2013.02.25

Od III kwartału 2012 r. do uogólniania wyników badania BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Ponadto nastąpiły zmiany metodologiczne, mające na celu dostosowanie populacji objętej badaniem do zaleceń Eurostat. Od III kw. 2012 r. poza zakresem badania, pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy lub więcej – do II kw. 2012 r. było to powyżej 3 miesięcy. W związku z wprowadzonymi zmianami prezentowane wyniki BAEL nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z lat poprzedzających 2010 rok. Dlatego też w opracowaniu ograniczono się do danych przeliczonych przez GUS do chwili przygotowywania materiału i zawężono zakres danych prezentowanych na wykresach do 3 lat.

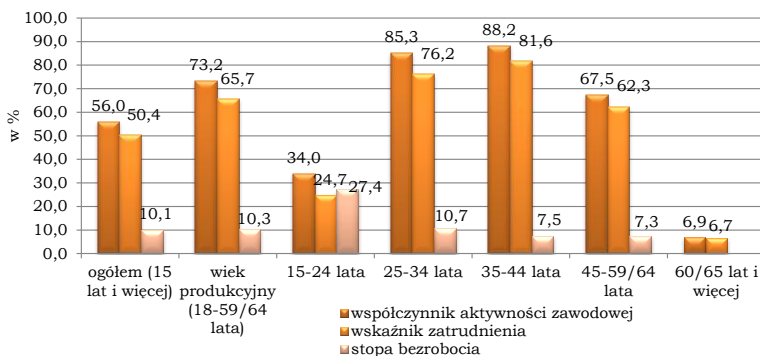
Dane dotyczące wskaźników w UE zaczerpnięte zostały ze strony internetowej: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> wg stanu na dzień 04.04.2013 r.

BAEL IV kwartał 2012 r.	Aktywni zawodowo	Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej
15 lat i więcej	17 393	13 656	56,0%
50 lat i więcej	4 573	8 830	34,1%
50-64 lata	4 318	3 680	54,0%

w przypadku osób starszych ich głównym powodem bierności zawodowej są emerytura oraz choroba i niesprawność.

Wskaźniki obrazujące kształtowanie się aktywności zawodowej, zatrudnienia i bezrobocia są silnie skorelowane z wiekiem. Najkorzystniejsze wartości przyjmują dla osób w wieku 35-44 lata. Natomiast najgorsze wartości ww. wskaźników dotyczą osób młodych oraz w wieku przedemerytalnym.

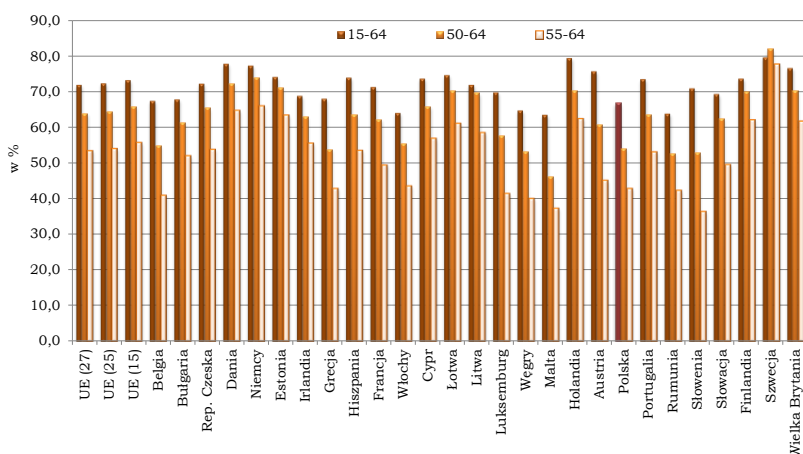
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ, WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA I STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG WIEKU W IV KWARTALE 2012 ROKU

Wskaźniki opisujące sytuację na rynku pracy nadal odbiegają od średniej w UE (27), choć dystans jest niższy niż kilka lat temu. W ostatnim kwartale 2012 r. współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku 15-64 lata wyniósł w UE (27) 72,0%, a dla osób w wieku 50-64 lata 63,8% wobec odpowiednio 66,8% i 54,0% w Polsce.

Eurostat IV kwartał 2012 r.	Współczynnik aktywności zawodowej	
	Polska	UE (27)
15-64 lata	66,8%	72,0%
50-64 lata	54,0%	63,8%

WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W IV KWARTALE 2012 ROKU W UNII EUROPEJSKIEJ

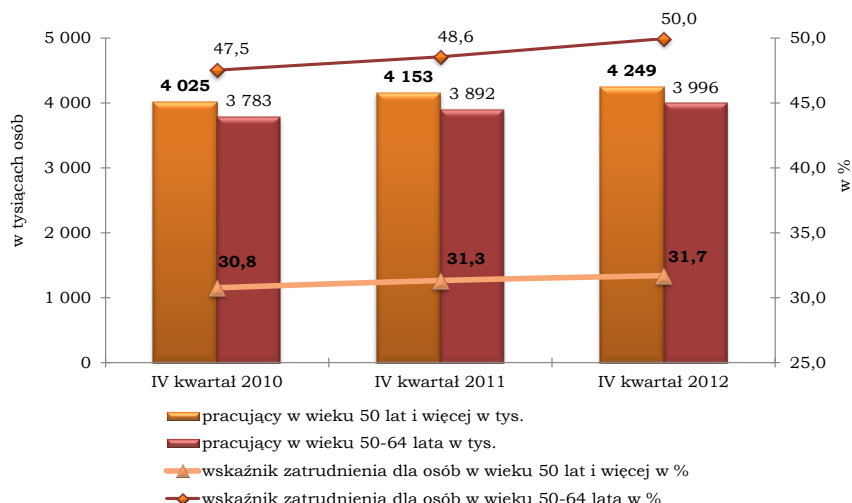
Jeszcze niższa była aktywność osób w wieku 55-64 lata i wyniosła 42,8% w Polsce oraz 53,4% w UE (27). Tym samym w Polsce na tle UE (27) aktywność zawodowa osób w wieku produkcyjnym była o 5,2 p. p. niższa, zaś w grupie 50-64 lata dystans wyniósł 9,8 p. p.

Niższą niż w Polsce wartość współczynnika aktywności zawodowej osób starszych odnotowano na Malcie (46,1%), w Rumunii (52,5%), Słowenii (52,7%), Węgrzech (53,1%) oraz w Grecji (53,6%).

BAEL IV kwartał 2012 r.	Pracujący	Wskaźnik zatrudnienia
15 lat i więcej	15 636	50,4%
50 lat i więcej	4 249	31,7%
50-64 lata	3 996	50,0%

wzrosła aż o 224 tys. osób (o 5,6%), w tym w grupie 50-64 lata zwiększyła się aż o 213 tys. osób (o 5,6%). Oznacza to, że liczba młodszych pracujących zmniejszyła się.

**PRACUJĄCY ORAZ WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA OSÓB
W WIEKU 50 LAT I WIĘCEJ ORAZ 50-64 LATA WEDŁUG BAEL**

W IV kwartale 2012 r. pracowało 4 249 tys. osób w wieku 50 lat i więcej, w tym 3 996 tys. osób w wieku 50-64 lata. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 50 lat i więcej zwiększył się w skali roku o 0,4 p. p. do 31,7%, a w grupie 50-64 lata wzrósł o 1,4 p. p. do 50,0%.

W UE (27) wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata wyniósł w IV kwartale 2012 r. 64,2% (60,0% w Polsce), a w grupie 50-64 lata wyniósł 59,0% wobec 50,0% w Polsce. Dystans Polski do wskaźnika zatrudnienia osób starszych w UE (27) nadal pozostaje wysoki, choć zmniejszył się do 9,0 p. p. (w IV kwartale 2010 r. wynosił 9,4 p. p.).

Eurostat
IV kwartał
2012 r.
15-64 lata
50-64 lata

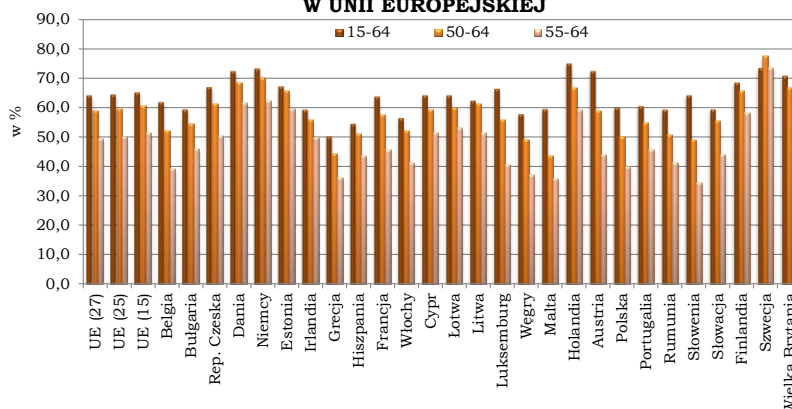
Wskaźnik zatrudnienia

	Polska	UE (27)
15-64 lata	60,0%	64,2%
50-64 lata	50,0%	59,0%

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata przyjął jeszcze niższą wartość i wyniósł 39,8% w Polsce wobec 49,5% w UE (27).

Nadal Polska pozostaje krajem o jednym z najniższych wskaźników zatrudnienia. Niższą niż w Polsce wartość wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 50-64 lata odnotowano na Malcie (43,6%), w Grecji (44,1%), Słowenii (48,9%) oraz na Węgrzech (49,1%). Zbliżona wartość wystąpiła w Rumunii (50,6%).

**WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA
W IV KWARTALE 2012 ROKU
W UNII EUROPEJSKIEJ**

Cel określony w strategii Europa 2020 to wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata na poziomie 75%. Wartość celu narodowego dla Polski określona została na poziomie 71%. W IV kwartale 2012 r. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata wyniósł w Polsce 65,0% wobec 64,7% rok wcześniej i 64,5% w IV kwartale 2010 r.

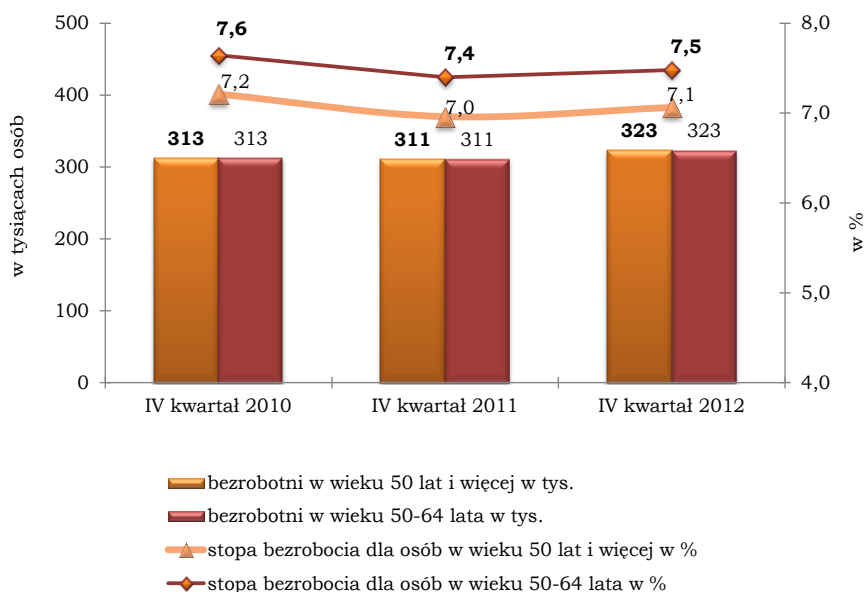
BAEL IV kwartał 2012 r.	Bezrobotni	Stopa bezrobocia
15 lat i więcej	1 757	10,1%
50 lat i więcej	323	7,1%
50-64 lata	323	7,5%

W IV kwartale 2012 r. zgodnie z wynikami BAEL bezrobotnymi pozostawało 1 757 tys. osób, stopa bezrobocia wyniosła 10,1%. Zatem w porównaniu do analogicznego okresu 2011 r. liczba bezrobotnych zwiększyła się o 75 tys. osób, tj. o 4,5%, a wskaźnik bezrobocia zwiększył się o 0,4 p. p.

W liczbie bezrobotnych wg BAEL było 323 tys. osób w wieku 50 lat i więcej, przy czym wszystkie osoby z tej grupy nie ukończyły 65 lat. Zatem osoby w wieku 50-64 lata stanowiły 18,4% ogółu bezrobotnych w ujęciu BAEL. Należy zauważyć, że w liczbie aktywnych zawodowo odsetek osób w wieku 15-64 lata był znacznie wyższy i wynosił 24,8%. Natomiast w liczbie pracujących osoby te stanowiły 25,6%.

Tempo wzrostu bezrobocia w tej grupie w IV kwartale 2012 r., w porównaniu do IV kwartału 2011 r., wyniosło 3,9% wobec wzrostu o 4,5% w grupie 15 lat i więcej. Oznacza to, że osoby w starszych grupach wiekowych znalazły się w lepszej sytuacji. Nadal niższy pozostawał wskaźnik bezrobocia w tej grupie – w IV kwartale 2012 r. stopa bezrobocia osób w wieku 50-64 lata wyniosła 7,5%, a w grupie 50 lat i więcej 7,1%.

BEZROBOTNI ORAZ STOPA BEZROBOCIA OSÓB W WIEKU 50 LAT I WIĘCEJ ORAZ 50-64 LATA WEDŁUG BAEL

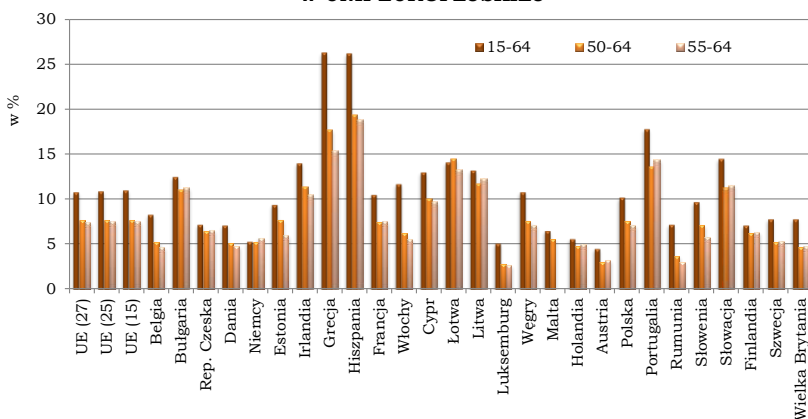
Eurostat IV kwartał 2012 r.	Stopa bezrobocia	
	Polska	UE (27)
15-64 lata	10,2%	10,8%
50-64 lata	7,5%	7,6%

W IV kwartale 2012 r. stopa bezrobocia w 27 krajach UE (dla osób w wieku 15-64 lata) wyniosła 10,8% wobec 10,2% w Polsce. Zatem wskaźnik bezrobocia w Polsce był niższy od średniej zanotowanej w UE (27), podczas gdy w latach 2004 - 2006 Polska była krajem o najwyższej stopie bezrobocia w UE.

Wyższy niż w Polsce wskaźnik bezrobocia osób w wieku 15-64 lata odnotowano aż w 12 krajach UE, a mianowicie: Grecji, Hiszpanii, Portugalii, Słowacji, Łotwie, Irlandii, Litwie, Cyprze, Bułgarii, Włoszech, Węgrzech i Francji.

Stopa bezrobocia ludności w wieku 50-64 lata również była w Polsce niższa od średniej zanotowanej w UE (27) i wyniosła 7,5% wobec 7,6% w UE.

STOPA BEZROBOCIA W IV KWARTALE 2012 ROKU W UNII EUROPEJSKIEJ

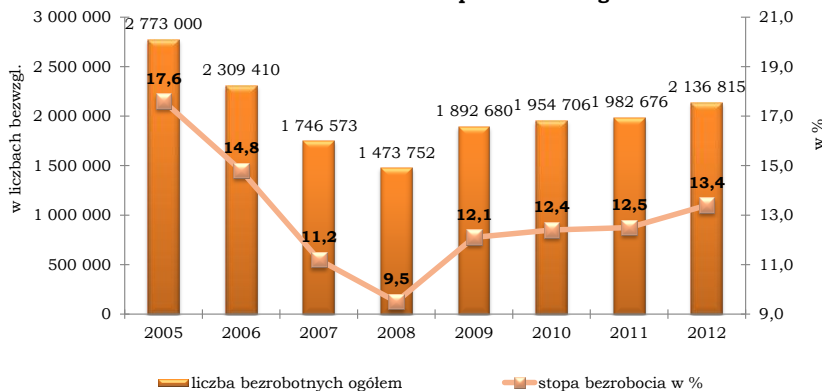
Wyższe niż w Polsce wskaźniki bezrobocia osób starszych odnotowano w 10 krajach Unii Europejskiej, tj.: Hiszpanii (19,4%), Grecji (17,7%), Łotwie (14,5%), Portugalii (13,6%), Litwie (11,7%), Irlandii (11,3%), Słowacji (11,2%), Bułgarii (11,0%), Cyprze (10,0%) oraz w Estonii (7,7%).

Wartość stopy bezrobocia osób w wieku 50-64 lata analogiczną jak w Polsce zanotowano na Węgrzech (7,5%).

BEZROBOTNI POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA ZAREJESTROWANI W URZĘDACH PRACY

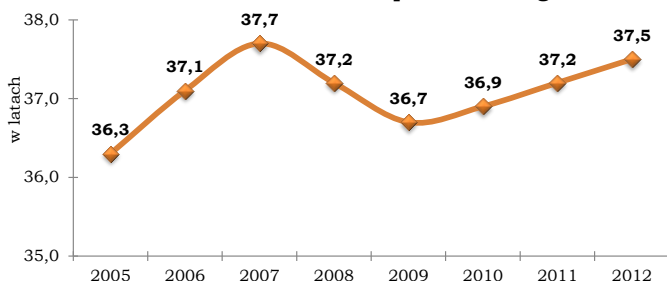
Zwiększająca się z roku na rok dynamika spadku poziomu bezrobocia rejestrowanego wyraźnie wyhamowała 2008 r., a w 2009 r. po raz pierwszy od kilku lat zanotowano wzrost bezrobocia – w ewidencji urzędów pracy zarejestrowanych było 1 892,7 tys. osób bezrobotnych, czyli o 418,9 tys. osób więcej niż przed rokiem, tj. wzrost wyniósł 28,4%. Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu 2009 r. wyniosła 12,1%, a więc była o 2,6 punktu procentowego wyższa niż rok wcześniej. W 2010 r. tempo wzrostu bezrobocia zdecydowanie wyhamowało. W końcu roku w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 954,7 tys. osób, czyli o 62 tys. (3,3%) więcej niż przed rokiem. Stopa bezrobocia zwiększyła się do 12,4%, czyli wzrost w skali roku wyniósł 0,3 p. p. W 2011 r. wzrost był jeszcze słabszy. W końcu 2011 r. w ewidencji bezrobotnych zarejestrowanych było 1 982,7 tys. osób, tj. o 28 tys. więcej niż rok wcześniej (wzrost o 1,4%). Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 12,5%, czyli wzrost w skali roku wyniósł 0,1 p. p. Jednak wraz osłabieniem gospodarczym **poziom rejestrowanego bezrobocia w końcu 2012 r. zwiększył się do 2 136,8 tys. osób, a stopa bezrobocia wzrosła do 13,4%.**

LICZBA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH I STOPA BEZROBOCIA W LATACH 2005-2012
Stan w końcu okresu sprawozdawczego

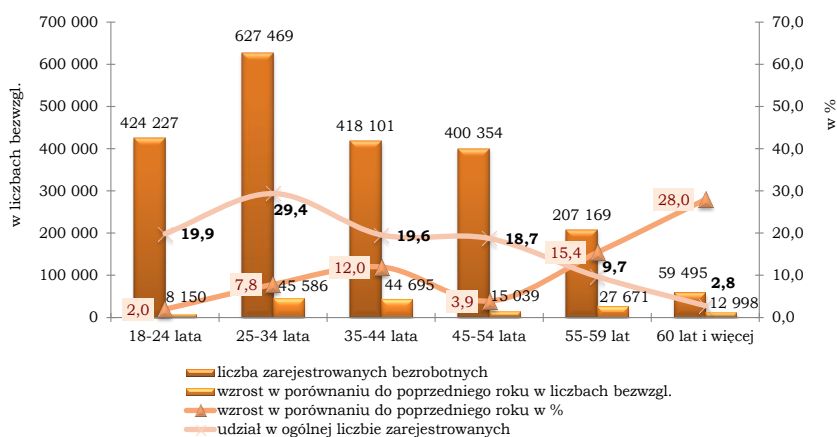
Odbicie w strukturze rejestrowanego bezrobocia mają zachodzące procesy demograficzne, ale również kryzys ekonomiczny. Do końca 2007 r. średni wiek zarejestrowanych bezrobotnych wzrastał systematycznie. Tendencja wzrostowa odwróciła się w 2008 r., a spadek średniego wieku zanotowano również w końcu 2009 r. do 36,7 roku. **W końcu 2010 r. średni wiek bezrobotnych zwiększył się do 36,9 lat i w kolejnych latach widoczny jest proces starzenia się bezrobotnych. W końcu 2012 r. średni wiek zarejestrowanych bezrobotnych wzrósł do 37,5 lat.** Jednak zarejestrowane kobiety były o 3 lata młodsze niż mężczyźni (36,1 lat wobec 39,1 lat). Z kolei bezrobotni zamieszkali w miastach byli o 3,1 lat starsi niż zamieszkali na wsi (38,9 lat wobec 35,8 lat).

ŚREDNI WIEK ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W LATACH 2005-2012
Stan w końcu okresu sprawozdawczego

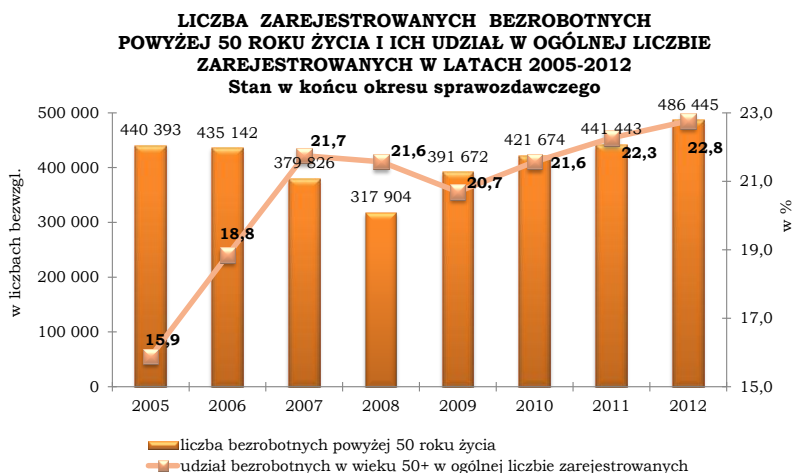

W końcu 2012 r. w porównaniu do stanu z końca 2011 r. wzrost liczby bezrobotnych zanotowano we wszystkich grupach wiekowych, dla których agregowane są dane o zarejestrowanych bezrobotnych. Najbardziej zwiększyła się liczba osób w wieku 60 lat i więcej (wzrost o 28%) oraz w wieku 55-59 lat (wzrost o 15,4%). Najniższy wzrost dotyczył osób w wieku 18-24 lata (o 2,0%). Mimo to udział osób w najstarszych grupach wiekowych w ogólnej liczbie zarejestrowanych był nadal najniższy. **Osoby w wieku 60 lat i więcej stanowiły 2,8% bezrobotnych, a w grupie 55-59 lat 9,7%.**

BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU W KOŃCU 2012 ROKU

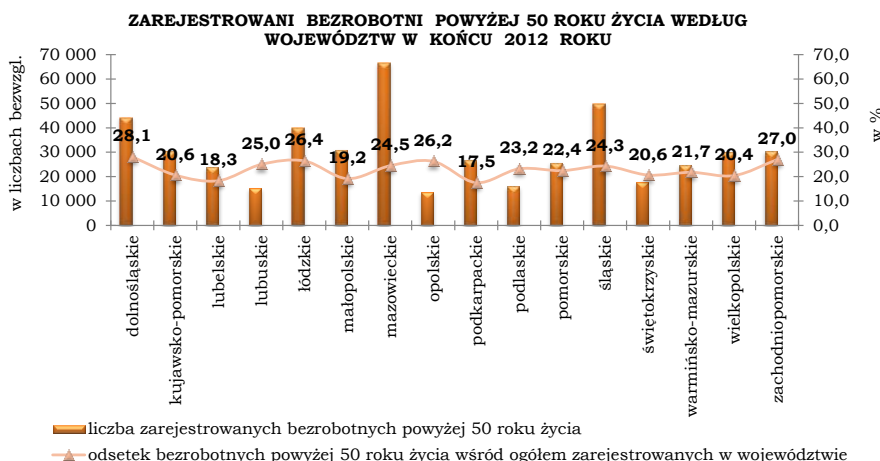
Zgodnie z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy za osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy uznano m.in. bezrobotnych powyżej 50 roku życia.²

W końcu 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 486,4 tys. osób powyżej 50 roku życia, czyli o 45,0 tys. osób (tj. o 10,2%) więcej niż rok wcześniej. Podobnie jak przed rokiem wzrost liczby bezrobotnych w tej grupie był zdecydowanie silniejszy niż ogólny wzrost bezrobocia (10,2% wobec 7,8%). Przełożyło się to na wzrost udziału omawianej grupy w liczbie zarejestrowanych. **Odsetek osób powyżej 50 roku życia zwiększył się z 22,3% w końcu 2011 r. do 22,8% w końcu 2012 r.**

Najwięcej bezrobotnych w omawianej grupie znajdowało się w ewidencji urzędów pracy w województwach mazowieckim, śląskim i dolnośląskim, zaś najmniej w opolskim, lubuskim i podlaskim. Tym samym na poziomie województw rozkład według liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia był podobny jak w przypadku bezrobocia ogółem.

Odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w województwie kształtował się w przedziale od 17,5% w województwie podkarpackim do 28,1% w województwie dolnośląskim – rozpiętość udziału wyniosła 10,6 p. p. wobec 11,3 p. p. w końcu 2011 r.

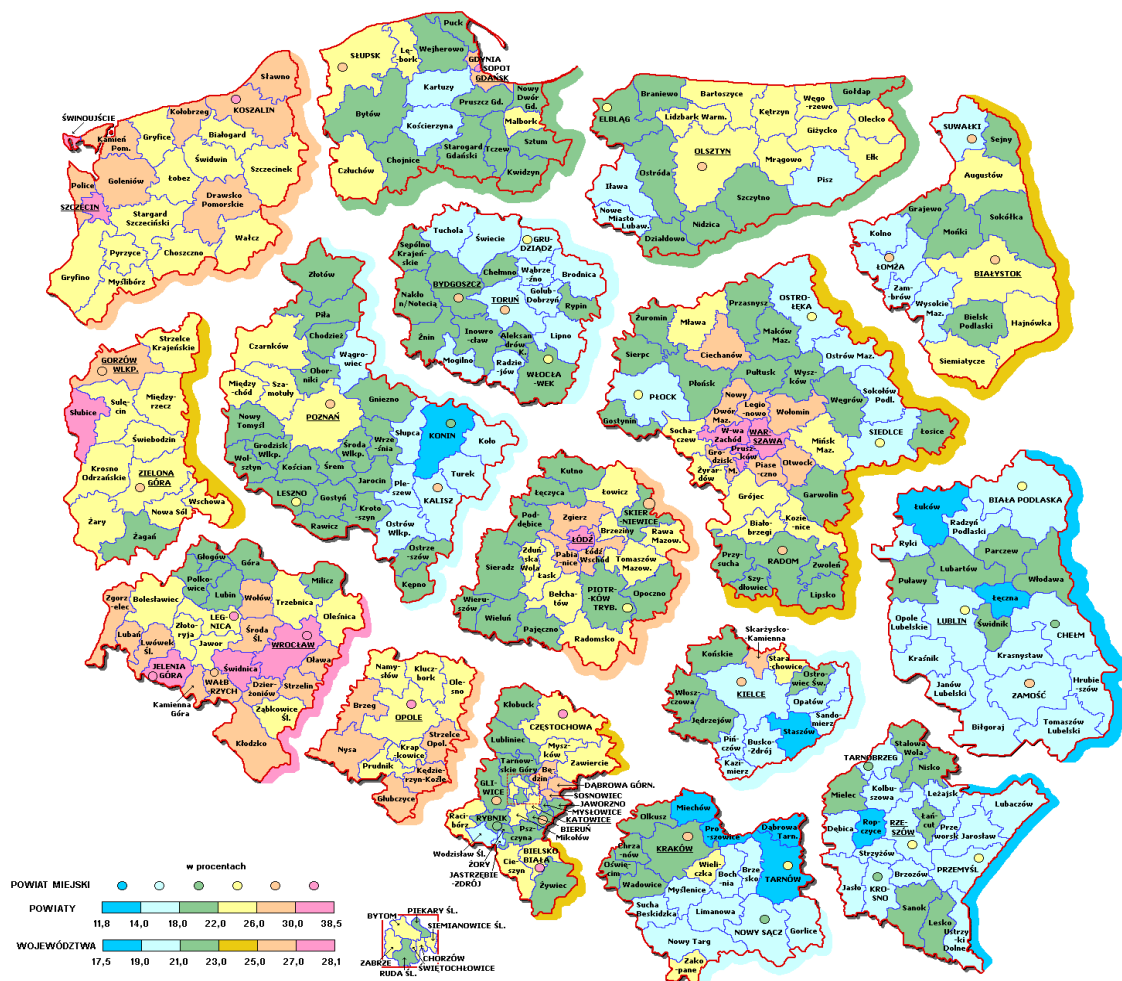
W przypadku powiatów rozpiętość odsetka bezrobotnych powyżej 50 roku życia była ponad 2,5-krotnie wyższa niż na poziomie województw i wyniosła 26,7 p. p. oraz wzrosła w porównaniu do sytuacji sprzed roku, kiedy to wyniosła 26,4 p. p.

Najniższy udział osób w omawianej kategorii wiekowej w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych wystąpił w powiecie proszowickim w województwie małopolskim – 11,8% ogółu zarejestrowanych stanowiły osoby powyżej 50 roku życia.

Najwyższe udziały notowano powiatach grodzkich oraz ziemskich w zasięgu oddziaływania dużych aglomeracji. W 18 powiatach odsetek osób pow. 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w tych powiatach był wyższy niż 30%, a mianowicie: M. Jelenia Góra, M. Wrocław, powiecie ślubickim, M. Świnoujście, M. Koszalin, M. Łódź, warszawskim zachodnim, jeleniogórskim, M. Sopot, M. St. Warszawa, M. Częstochowa, pruszkowskim, M. Szczecin, wrocławskim, M. Opole, świdnickim, M. Bielsko – Biała i M. Legnica.

² Dane dotyczące bezrobotnych powyżej 50 roku życia gromadzone są w ramach statystyki publicznej od 2005 r. Informacje na temat omawianej grupy pochodzą ze sprawozdania MPIPS-01 o rynku pracy oraz załączników 1 i 5 do ww. sprawozdania.

Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w końcu 2012 r. (w procentach)

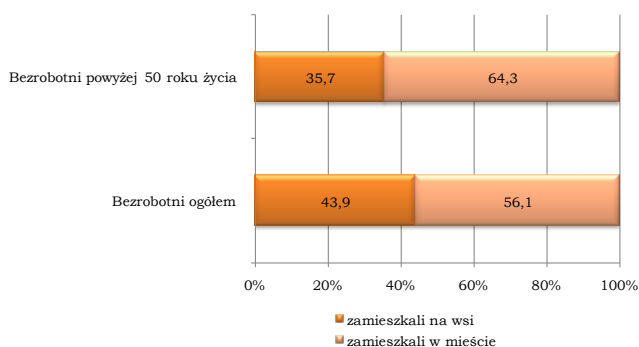
Udział osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych według stanu w końcu okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie	Poziom województw		Poziom powiatów	
	2011 r.	2012 r.	2011 r.	2012 r.
Najwyższa wartość w %	28,1	28,1	38,3	38,5
Najniższa wartość w %	16,8	17,5	11,9	11,8
Różnica pomiędzy wartością najwyższą i najniższą w punktach procentowych	11,3	10,6	26,4	26,7

Bezrobotni powyżej 50 roku życia według miejsca zamieszkania

W końcu 2012 roku w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 173,7 tys. osób powyżej 50 roku życia zamieszkałych na wsi, co stanowiło 35,7% ogółu bezrobotnych w tej grupie wiekowej. W odniesieniu do stanu z końca 2011 r. subpopulacja bezrobotnych powyżej 50 roku życia zamieszkałych na wsi wzrosła o 15,8 tys. osób, tj. o 10,0%. Liczba starszych bezrobotnych zamieszkałych w mieście (312,8 tys. osób) zwiększyła się o 29,2 tys. osób, tj. o 10,3%. Oznacza to, że podobnie jak wśród ogółem zarejestrowanych, wzrost liczby bezrobotnych w analizowanej zbiorowości był wyższy w mieście.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA W KOŃCU 2012 ROKU

W strukturze bezrobotnych powyżej 50 roku życia w końcu 2012 r. zdecydowanie bardziej niż w przypadku bezrobotnych ogółem dominowały osoby zamieszkałe w mieście, które stanowiły 64,3% bezrobotnych powyżej 50 roku życia (56,1% wśród bezrobotnych ogółem).

W końcu 2012 roku na 100 bezrobotnych powyżej 50 roku życia zamieszkałych w mieście przypadło 56 mieszkańców wsi. W przypadku bezrobotnych ogółem omawiany wskaźnik był wyższy i wynosił 78.

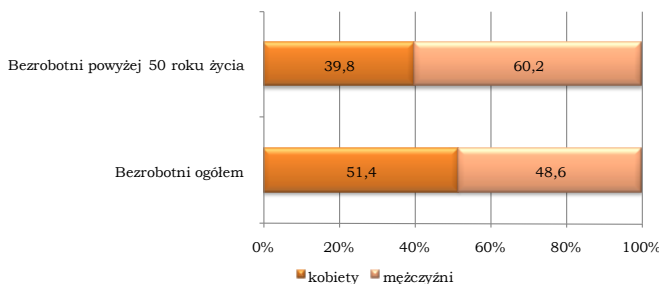
Bezrobotni powyżej 50 roku życia według płci

W końcu 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 193,8 tys. kobiet powyżej 50 roku życia i 292,7 tys. mężczyzn. W porównaniu do 2011 r. przy wzroście liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia o 10,2%, liczba bezrobotnych kobiet w omawianej grupie wiekowej zwiększyła się o 6,9%, przy wzroście liczby bezrobotnych mężczyzn o 12,5%. Zatem wyższy wzrost bezrobocia w omawianej grupie, podobnie jak wśród ogółem zarejestrowanych, dotyczył mężczyzn.

Współczynnik feminizacji w grupie bezrobotnych powyżej 50 roku życia wyniósł w końcu 2012 roku – 66 osób, był więc znacznie niższy niż dla bezrobotnych ogółem – 106 kobiet przypadło na 100 bezrobotnych mężczyzn.

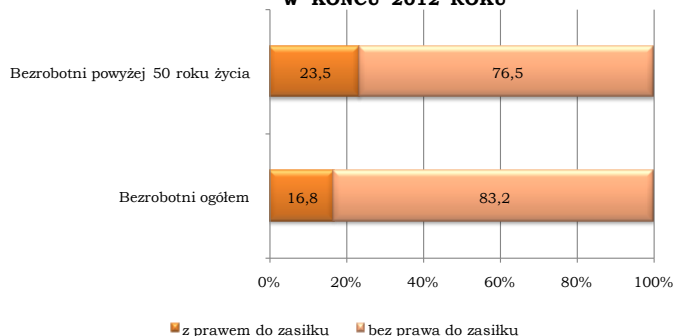
W przeciwieństwie do bezrobotnych ogółem, wśród osób powyżej 50 roku życia zdecydowanie dominowali mężczyźni, którzy stanowili 60,2% bezrobotnych w grupie powyżej 50 roku życia (48,6% w liczbie ogółem zarejestrowanych).

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG PŁCI W KOŃCU 2012 ROKU

Bezrobotni powyżej 50 roku życia z prawem do zasiłku

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG PRAWA DO ZASIŁKU DLA BEZROBOTNYCH W KOŃCU 2012 ROKU

Osoby po 50 roku życia po zarejestrowaniu się w urzędzie pracy częściej posiadają prawo do zasiłku dla bezrobotnych niż osoby młodsze. Oczywiście wynika to z faktu, że są to przede wszystkim osoby poprzednio pracujące, a więc posiadające odpowiednio długi staż pracy.

W końcu 2012 r. prawo do zasiłku posiadało 358,3 tys. bezrobotnych, czyli co szósty zarejestrowany. W populacji bezrobotnych powyżej 50 roku życia prawo do zasiłku posiadało 114,5 tys. osób, czyli co czwarty bezrobotny w omawianej grupie wiekowej.

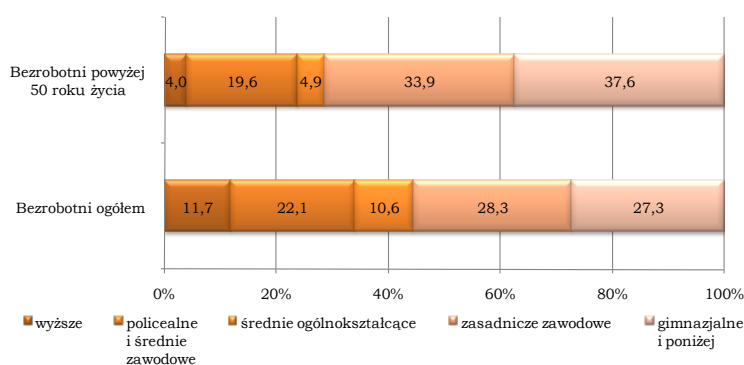
Bezrobotni powyżej 50 roku życia według poziomu wykształcenia

Starsi bezrobotni są słabiej wykształceni. W końcu 2012 roku najwięcej osób powyżej 50 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotne posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej – 182,8 tys. osób, co stanowiło 37,6% bezrobotnych w tej grupie. Warto zauważyć, że w liczbie bezrobotnych ogółem udział ten był zdecydowanie niższy i wyniósł 27,3%. Najniższa liczba bezrobotnych w omawianej kategorii legitymowała się dyplomami wyższych uczelni –

19,7 tys. osób, co stanowiło 4,0% bezrobotnych w tej grupie, wobec 11,7% bezrobotnych z wyższym wykształceniem wśród ogółem zarejestrowanych.

W porównaniu do stanu z końca 2011 roku wzrost liczby bezrobotnych powyżej 50 roku życia odnotowano we wszystkich grupach ze względu na poziom wykształcenia. Najwyższy wzrost dotyczył osób z wykształceniem wyższym, których liczba zwiększyła się o 16,8% oraz zasadniczym zawodowym - wzrost o 14,5%. Liczba bezrobotnych w omawianej grupie wiekowej z wykształceniem średnim ogólnokształcącym zwiększyła się o 8,0%, a z policealnym i średnim zawodowym wzrosła o 11,1%. Najniższy wzrost dotyczył bezrobotnych powyżej 50 roku życia z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej i wyniósł on 5,8%.

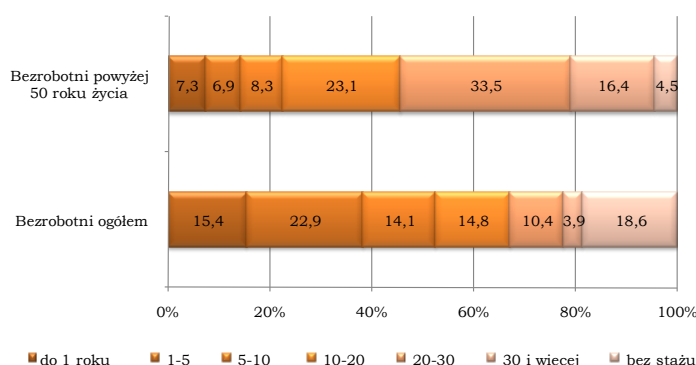
STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W KOŃCU 2012 ROKU

Bezrobotni powyżej 50 roku życia według stażu pracy

W końcu 2012 r. **spośród zarejestrowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia najliczniejszą populację stanowiły osoby ze stażem 20-30 lat – 163,0 tys. osób**, tj. 33,5% bezrobotnych w omawianej grupie. Zatem co trzeci bezrobotny w tej grupie legitymował się takim stażem. Jednak podkreślenia wymaga fakt, że w liczbie bezrobotnych powyżej 50 roku życia aż 4,5% nie posiadało stażu pracy, a kolejne 7,3% legitymowało się stażem do 1 roku.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG STAŻU PRACY W KOŃCU 2012 ROKU

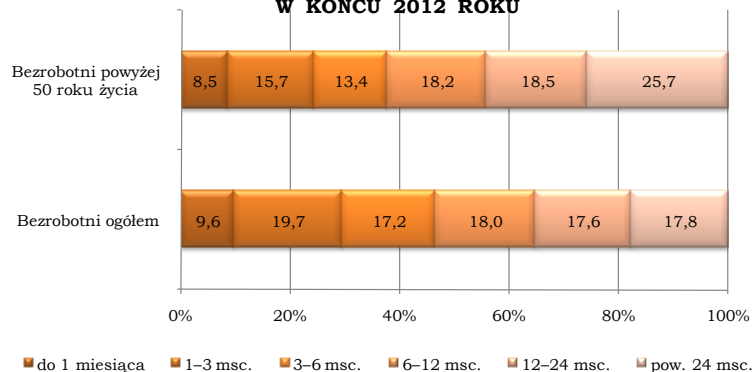

W porównaniu do stanu z końca 2011 r. liczba bezrobotnych w omawianej grupie wiekowej wzrosła we wszystkich grupach ze względu na staż pracy. Najwyższy względny wzrost dotyczył osób ze stażem 30 lat i więcej (wzrost o 22,2%), najniższy bez stażu pracy (wzrost o 3,2%).

Bezrobotni powyżej 50 roku życia według czasu pozostawania bez pracy

Wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia dominowały osoby poszukujące pracy powyżej 24 miesięcy (125,1 tys. osób, czyli 25,7%) oraz od 12 do 24 miesięcy (89,9 tys. osób, tj. 18,5% bezrobotnych powyżej 50 r. ż.). Oznacza to, że **osoby starsze jeśli już trafią do rejestrów urzędów pracy, to skazane są na dłuższe pozostawanie bez pracy**. W końcu 2011 r. co czwarty bezrobotny powyżej 50 roku życia ponad 2 lata pozostawał w ewidencji bezrobotnych, podczas gdy wśród bezrobotnych ogółem dotyczyło to 18 na 100 osób. Łącznie osoby pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy stanowiły ponad 44% bezrobotnych powyżej 50 roku życia wobec 35,4% wśród bezrobotnych ogółem.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY W MIESIĄCACH W KOŃCU 2012 ROKU

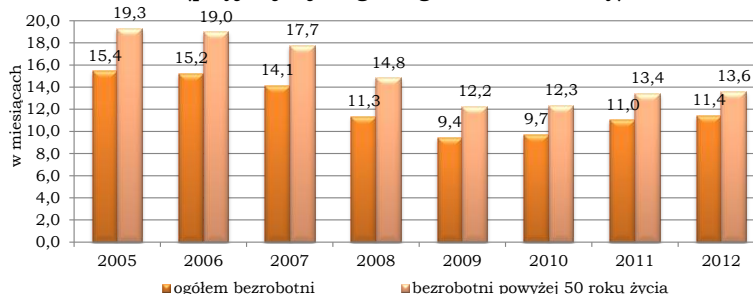

Niestety statystyka rynku pracy nie zawiera informacji na temat tego ile maksymalnie czasu osoba znajduje się w ewidencji bezrobotnych. W związku z tym trudno jest określić ile wynosi średni czas pozostawania bez pracy bezrobotnych znajdujących się w rejestrach urzędów pracy.

Przyjmując jako górną granicę czasu pozostawania bez pracy przez osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy 36 miesięcy, średni czas pozostawania bez pracy wyniósł w końcu 2012 roku 11,4 miesiąca. Tym samym był on o 0,4 miesiąca dłuższy niż w końcu 2011 r., choć nadal był krótszy niż w latach 2005 - 2007.

Średni czas pozostawania bez pracy bezrobotnych powyżej 50 roku życia również kolejny już rok wzrósł, tj. zwiększył się z 13,4 miesiąca w końcu 2011 r. do 13,6 miesiąca w końcu 2012 r.

ŚREDNI CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY W MIESIĄCACH W LATACH 2005-2012 Stan w końcu okresu sprawozdawczego (przyjmując jako górną granicę 36 miesięcy)

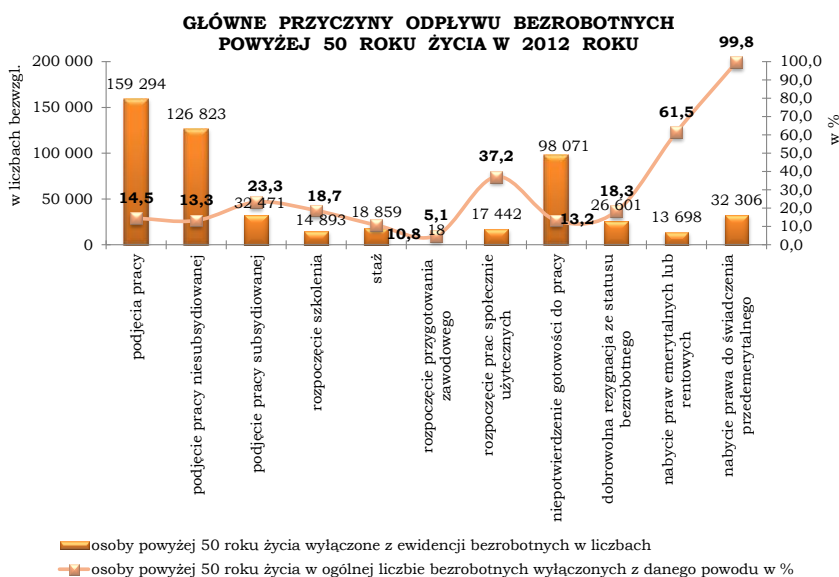

Bilans bezrobotnych powyżej 50 roku życia

W 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 474,7 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia (17,9% napływu do bezrobocia ogółem), z tego po raz pierwszy zarejestrowało się 73 tys. osób (15,4% ogółu napływu w tej populacji), a po raz kolejny 401,6 tys. osób (tj. 84,6%). W porównaniu do 2011 r. **odnotowano wzrost napływu do bezrobocia osób w omawianej grupie wiekowej o 35,9 tys. osób (8,2%)**. W tym samym czasie napływ bezrobotnych ogółem zwiększył się o 2,5%.

W 2012 roku z ewidencji bezrobotnych wyłączono 429,7 tys. osób powyżej 50 roku życia tj. o 10,7 tys. osób więcej niż w 2011 r. (wzrost o 2,5%, przy spadku odpływu z bezrobocia ogółem o 2,4%).

Najczęstszą przyczyną wyłączenia starszych bezrobotnych ze statystyki urzędów pracy były **podjęcia pracy (37,1% odpływu tej subpopulacji) oraz niepotwierdzenie gotowości do pracy (22,8%)**. W analizowanym okresie pracę podjęło 159,3 tys. osób w omawianej kategorii (tj. o 2,6 tys. osób więcej niż w 2011 r.). Prace niesubsydiowane podjęło 126,8 tys. osób (29,5% odpływu tej subpopulacji), tj. o 3,8% mniej niż rok wcześniej. W ramach subsydiowanych miejsc pracy zatrudniono 32,5 tys. osób (7,6% odpływu), tj. o 31% więcej niż w 2011 r.

W 2012 r. różnego rodzaju działaniami aktywizacyjnymi objęto 83,7 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia, co stanowiło 19,0% wszystkich zaktywizowanych bezrobotnych (prace subsydiowane oraz szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe, prace społecznie użyteczne). **Liczba zaktywizowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia zwiększyła się o 20 tys. osób, tj. o 31,3% w porównaniu do 2011 r.** W przypadku bezrobotnych ogółem wzrost liczby objętych aktywnymi programami był jeszcze wyższy i wyniósł 36,3%.

Największym zainteresowaniem bezrobotnych w omawianej kategorii wiekowej cieszyły się staże rozpoczęte przez 18,9 tys. osób (4,4% odpływu bezrobotnych powyżej 50 r. ż.), prace społecznie użyteczne, które w 2012 r. rozpoczęło 17,4 tys. osób powyżej 50 roku życia (4,1% odpływu osób pow. 50 roku życia), szkolenia, które rozpoczęło 14,9 tys. osób (3,5%) oraz roboty publiczne, które rozpoczęło 14,8 tys. osób powyżej 50 roku życia (3,4% odpływu).

W liczbie osób, które rozpoczęły roboty publiczne w 2012 r. osoby pow. 50 roku życia stanowiły 48,7%, a w liczbie rozpoczynających prace społecznie użyteczne 37,2%.

Warto podkreślić, że poza wskazanymi powyżej przyczynami wyłączeń z ewidencji w 2012 roku 13,7 tys. bezrobotnych w omawianej grupie wiekowej nabyło prawa emerytalne lub rentowe (61,5% ogólnego odpływu bezrobotnych z tego powodu), a 32,3 tys. osób nabyło prawo do świadczeń przedemerytalnych (99,8% odpływu bezrobotnych z tego powodu).

PODSUMOWANIE

W IV kwartale 2012 r. aktywnymi zawodowo pozostawało 56 na 100 osób w wieku 15 lat i więcej oraz 34 na 100 osób w wieku 50 lat i więcej, choć podkreślenia wymaga fakt rosnącej aktywności zawodowej osób w starszych grupach wiekowych. Proces wzrostu aktywności zawodowej osób w starszych grupach wiekowych postępuje szybciej niż ogólny wzrost aktywności zawodowej Polaków w wieku 15 lat i więcej. Szybciej wzrasta również wskaźnik zatrudnienia w tych grupach. Pracuje co druga osoba w wieku 15 lat i więcej, przy czym w grupie aktywnych zawodowo w wieku 50 lat i więcej 31,7%, a w grupie 50-64 lata 50,0%. Z kolei **bezrobocie rzadziej dotyka osoby starsze**, o czym świadczy niższa niż w pozostałych grupach wiekowych stopa bezrobocia. Może to wynikać z faktu dezaktywizacji zawodowej tej grupy w przypadku braku pracy. Z drugiej strony osoby starsze jeśli już trafiają do ewidencji bezrobotnych pozostają w niej zdecydowanie dłużej niż pozostali bezrobotni. Dłuższy czas pozostawania bez pracy osób starszych może być wynikiem niskiego poziomu wykształcenia jakim się oni legitymują mimo posiadania doświadczenia zawodowego jakiego niejednokrotnie brakuje młodym. Z drugiej strony mimo doświadczenia osoby w starszych grupach wiekowych często nie znają oni nowych technologii albo tracą wcześniej nabyte kwalifikacje z uwagi na długi okres bezrobocia.

W końcu 2012 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 486,4 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia, tj. co 5 bezrobotny zaliczał się do ww. grupy. Niestety dynamika wzrostu bezrobocia w porównaniu do stanu z końca 2011 r. w tej grupie była wyższa niż ogólny wzrost bezrobocia i wyniosła 10,2% wobec 7,8%.

Wysokie pozostaje terytorialne zróżnicowanie bezrobocia w Polsce. Jest ono silne również pod względem odsetka osób powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych. **W strukturze bezrobotnych powyżej 50 r. wyraźnie dominują mieszkańcy miast (64,3%), mężczyźni (60,2%), osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (37,6%) oraz zasadniczym zawodowym (33,9%).** Zaskakuje fakt, że aż 4,5% bezrobotnych powyżej 50 roku życia nie posiada stażu pracy, a kolejne 7,3% ma staż do 1 roku, choć w porównaniu z poprzednim rokiem udział ten zmniejszył się.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia korzystają z usług i instrumentów oferowanych przez urzędy pracy przewidzianych dla osób będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. **Działaniami aktywizacyjnymi w 2012 r. objęto 83,7 tys. bezrobotnych powyżej 50 roku życia (19,0% ogółu zaktywizowanych bezrobotnych), czyli o 1/3 więcej niż rok wcześniej.**

Priorytetem wydatkowania rezerwy Funduszu Pracy w 2012 r. były programy specjalne, kierowane m.in. do osób powyżej 50 roku życia. Programy specjalne umożliwiają elastyczne podejście do procesu aktywizacji zawodowej, dzięki wykorzystaniu specyficznych elementów wspierających zatrudnienie, które powinny być dostosowane do indywidualnych potrzeb osób objętych programem. **W 2012 r. 109 powiatowych urzędów pracy otrzymało z rezerwy FP na realizację programów specjalnych adresowanych do osób po 50 roku życia łączną kwotę 42 milionów złotych. W ramach tych środków urzędy pracy zaplanowały zaktywizowanie do końca 2012 r. 4 106 osób powyżej 50 roku życia.**

Opracowanie:

Wydział Analiz i Statystyki (BCh, WK)